

Tarih: 08.10.2004

SAYIN AV. A.R.

Çetiner Çalık'ın ölümü üzerine, mirasçıları adına yürütmekte olduğunuz İstanbul 6.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1999/432 esas no.lu dosyası ile ilgili görüşlerimi B.Samittin Çalık'ın isteği üzerine aşağıda bilginize ve yararlanmanıza sunuyorum.

I- ZAMANAŞIMI HAKKINDA:**1- Trafik kazalarında zamanaşımı süreleri:**

a) 2918 sayılı KTK. m. 109/1'e göre zamanaşımı (2) yıl ise de, haksız eylemin aynı zamanda suç oluşturması durumunda 109/2'ye göre (uzamış) ceza zamanaşımı uygulanır. Eğer bir kişi ölmüş veya yaralanmışsa TCK.455-459'un yollamasıyla aynı yasanın 102/4.maddesine göre zamanaşımı (5) yıl olur.

b) Bedensel zararlarda, beş yıllık zamanaşımı süresi geçirilmişse, artık m.109/2'deki (uzamış) ceza zamanaşımı değil, m.109/1'deki (2) yıllık süre uygulanır ve bu sürenin başlangıcı kesin maluliyete ilişkin sağlık kurulu raporunun duruşmada açıklandığı tarih olur. Bunu aşağıda ayrıntılı açıklıyorum.

2- Bedensel zararlarda zamanaşımının başlangıcı:

a) Bedensel zararlarda zamanaşımının başlangıcı, maluliyete ilişkin kesin raporun öğrenildiği tarihtir. Şu kadar ki, yukarda açıklanan (5) yıllık ceza zamanaşımı süresi geçirilmişse, artık süre, kesin raporun öğrenilmesinden başlayarak (m.109/2'ye göre değil m.109/1'e göre) iki yıl olur.

b) Zararın öğrenilmesi demek "kesin bilme" veya "bilebilecek durumda olma" demektir. Eğer herhangi bir nedenle "bilebilecek durumda" iken, zararı tespit olgusu geciktirilmişse, zarar gören bu gecikmenin sonucuna katlanmak zorundadır.

c) Bedensel zararlarda gelişen ve değişen bir durum varsa, gelişmenin ve tedavinin sona erip yeni bir sakatlık derecesinin öğrenildiği günden başlayarak yeni bir zamanaşımı süresi işler. Ancak bunun için mutlaka, tedavi sona ermemiş, gelişme ve değişme tamamlanmamış olmalıdır.

3- Yukardaki bilgilerin dava konusu olaylara uygulanması:**a) Beş yıllık ceza zamanaşımı süresi dolmuştur:**

Kaza tarihi 31.08.1997 olmasına göre (uzamış) ceza zamanaşımı süresi **31.08.2002** tarihinde dolmuştur. (KTK.m.109/2) Bu durumda artık, maluliyet derecesinin öğrenilme gününden başlayan zamanaşımı süresi (2) yıl olacaktır. (KTK.m.109/1)

b) İki yıllık zamanaşımının başlangıcı ve sonu:

Beş yıllık ceza zamanaşımı dolmuş bulunmasına göre, davacının %18.2 sakatlık derecesini "öğrenmesine" ilişkin Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Kurulu'nun 14.08.2001 tarihli raporu başlangıç alındığında (2) yıllık zamanaşımı süresi **14.08.2003** tarihinde dolmuş bulunmaktadır.

Davacı % 18.2'lik sakatlık derecesini **14.08.2001** tarihinde **öğrendiğine** göre, buna ilişkin tazminat alacağını en geç **14.08.2003** tarihinde ek dava ile istemeli veya en geç bu tarihte islah dilekçesini vermeliydi. Buna ilişkin ek tazminatı 22.07.2004 tarihli islah dilekçesi ile istediğine göre, **%18.2 sakatlık derecesi yönünden iki yıllık zamanaşımı süresi geçirilmiştir.**

c) Bedensel zararda gelişen ve değişen bir durum olmadığından, maluliyet artışı ileri sürülerek, yeni bir "öğrenme" olgusundan ve yeni bir "zamanaşımı" başlangıcından da söz edilemez:

aa) Davacının 14.08.2001 günlü raporla saptanan %18.2'lik sakatlık derecesinden sonra, aynı Sağlık Kurulu'nun 17.02.2003 tarihli raporundaki % 35.2'lik sakatlık oranı, davacının uzun süren tedavisinin, "bedensel zararda gelişen ve değişen" bir durumun sonucu ve yeni bir sakatlık derecesi değildir. Dolayısıyla yeni bir "öğrenme " olgusundan ve yeni bir zamanaşımından söz edilemez.

bb)Çünkü, dosyadaki bilgilere göre ve Hesap Bilirkişisinin 08.06.2004 günlü raporunun 2.sayfa (B) bölümünde açıklandığı üzere, "davacı, ekonomik durumunun yetersizliğini ileri sürerek

nörolojik ve psikiyatrik incelemeleri" zamanında yaptırmamış, bu yüzden kesin maluliyet derecesinin tespiti gecikmiştir. **Davacının bu ihmali ve gecikmesi davalılara yüklenemez.** Çünkü, genel bir hukuk kuralına göre "kimse kendi kusurundan yararlanamaz." Yargıtay kararında sıkça denildiği gibi, zarar gören kendi davranışı ile bir zarara veya zararın artmasına neden olmuşsa, sonucuna katlanmak zorundadır.

cc) Davacı, sürekli bir sakatlık durumunun ortaya çıktığını ilk kez 14.08.2001 günlü raporla öğrendiğine göre, vakit geçirmeden sağlık sorunlarını gidermeli, hekimlerce öngörülen tetkikleri zamanında yaptırmalı ve davasına dayanak olacak kesin raporun ortaya çıkmasını sağlamalıydı. **Ekonomik durumunun bozukluğunu ileri sürerek 2003 yılına kadar beklemesi haklı bir neden değildir.** Eğer Ege Tıp Fakültesi ilgilileri tedavi ve teşhis için bir takım masraflar istemiş olup da, bu masrafları karşılayacak gücü yoksa, davacının yapması gereken parasız hizmet veren (vermek zorunda olan) bir devlet hastanesine başvurmak idi. Dahası, davanın açıldığı 11.06.1999 tarihinden başlayarak bir veya iki yıl içinde, Davacı Vekili, davacı asili ADLİ TIP KURUMU'na sevk ettirerek kesin maluliyet derecesini tespit ettirmeliydi. Görüldüğü gibi, davacı ve vekili kendi ihmalleri ile davanın uzamasına neden olmuşlar ve (ilk raporla) zararı öğrenmeden başlayan iki yıllık zamanaşımı süresini geçirmişlerdir.

4- Konu ile ilgili Yargıtay karar örnekleri:

Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin 22.04.1999 gün ve 2679-3555 sayılı kararında açıklandığı üzere: "Gelişen bir durumdan söz edilebilmesi için tedavinin zaman içinde devam etmesi ve zararın tam olarak bilinmeyecek durumda olması gerekir. Tedavi tamamlanıp zarar tam olarak bilinecek durumda ise, artık gelişen durumdan söz edilemez. Gelişen durumun tamamlanmasından daha sonra bir raporun alınması, zararın o tarihte bilinebilir durumda olduğu anlamına gelmez." (Ek:1)

Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin 26.01.1987 gün 7582-485 sayılı kararına konu olan olayda, davacının %8,5 maluliyet derecesi Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 15.12.1982 tarihli raporuyla belirlenmiş; daha sonra Adli Tıp Kurumu'nun raporuyla %19.2'lik maluliyet saptanmıştır. Davacı ek davasını 6.5.1986 tarihinde açmış; mahkemece, % 8.5'lik maluliyetin 15.12.1982 tarihinde öğrenildiği ve zamanaşımının gerçekleştiği görüşüyle bu kısım için davanın reddi gerektiği sonucuna varılmış; hesap edilecek miktarın iki rapor arasındaki fark olduğu görüşü benimsenmiştir. (Ek:2)

Yukardaki Yargıtay kararını olayımıza uygularsak, davacının sonradan tespit olunan % 35.2'lik maluliyet derecesinden, ilk rapordaki % 18.2'lik kısmın indirimi ile % 17 maluliyet oranı üzerinden hüküm kurulması gerektiği, % 18.2'lik kısım için zamanaşımı gerçekleştiğinden, bu bölüme ilişkin istemin reddedileceği sonucuna varılabilir ise de, biz, sonradan (davacının ihmali ve gecikmesi nedeniyle) geç tespit olunan bölüm için de zamanaşımı nedeniyle davanın reddi gerekeceğini düşünüyoruz. Çünkü:

Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin 24.10.1989 gün 4117-8110 sayılı kararında denildiği gibi: "Zarar gören, kendi davranışı ile zararın artmasına neden olmuşsa, o zararın tamamı başkasına yüklenemez."

Gene Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin 30.04.1984 gün 3198-3471 sayılı kararında denildiği gibi: "Hiçbir kimse kendi kusurundan yararlanamaz" ilkesi hak ve adalet düşüncesine uygundur. Zarar gören kendi davranışıyla zarara neden olmuşsa bu zarar başkasına yüklenmemeli, payı ayrılmak suretiyle zarar verenin sorumlu olacağı miktar saptanmalıdır. Zarardan tamamen vazgeçilmesi ayrı bir durumdur.

Ve Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin 10.06.1988 gün 5012-5802 sayılı kararı, dava konusu olayla benzenlikler taşımaktadır. Bu kararda belirtildiği üzere: "Tedavi olmada gösterilen özensizlik; tazminattan indirim nedenidir." (Ek:3)

II -KUSUR HAKKINDA:

1- Kusur hakkındaki raporda "nedensellik bağı" yer almamıştır:

Trafik kazalarında kusur oranlarının tespiti konusunda yalnızca "teknik" bilirkişiler görevlendirilmekte, bu kişilerin raporları tazminat davalarında önemli bir unsur olan "nedensellik bağı"ni içermemektedir. Oysa, ceza davasında ceza uygulaması yönünden söz konusu "kurallara aykırı" davranışlar, Hukuk Mahkemesindeki davada yeterli bir gerekçe oluşturamamaktadır. Burada önemli olan husus, zararı doğuran davranışın doğru olarak saptanması, eylem ile zarar arasında uygun "nedensellik bağı"nın kurulabilmesidir. Mahkemece, yeniden kusur raporu alınmaması dosyada en önemli eksikliklerden biri, belki de birincisidir.

2- Borçlar Yasası m. 53 uyarınca yeni bir kusur incelemesi yaptırılması gerekir:

Bilindiği gibi, Hukuk Hakimi ceza dosyasındaki maddi olgularla bağlı ise de, kusur raporuyla bağlı değildir. Yeniden ve tazminat hukukunun gerekli kıldığı biçimde bir kusur incelemesi yaptırılması istenmelidir. Kaldı ki, Ceza dosyasındaki maddi olgular, o davada verilen bilirkişi raporu ile uyumlu değildir. Bilirkişi yanlış ve yanıltıcı değerlendirmeler yapmıştır.

3- Dava konusu olayda davacının kusuru daha fazladır:

Olayı ve tamamıyla tarafsız görgü tanıklarının anlatımlarını bir kez daha anımsayalım:

a) Görgü tanıklarının anlatımlarına göre, davacı, olay öncesi tartışmakta olduğu erkek arkadaşından kaçarken trafiğin yoğun ve hızlı olduğu yolun ortasına bir taksiden atlayıp karşı yöne doğru kaçmak isterken bu kaza meydana gelmiştir.

b) Görgü tanıklarından ilki taksi şoförü BEKİR KARTAL olup, olaydan hemen sonra sığına Karakolda alınan ifadesinde aynen: “31.8.1997 günü saat:02.00 sıralarında Büyükdere Caddesi Levent ışıklarda beklediği sırada bir bayan ile bir erkeğin tartışmakta olduklarını,bayanın yolda bekleyen bir ticari otoyoya bindiğini ve erkeğe sen binersen ben inirim dediğini,erkek şahıs ön tarafa binince bayanın aniden arabadan inip cadde üzerinde koşarak karşıya geçmek istediğini, bu sırada yoldan geçen otonun sağ ön tarafı ile ona çarptığını” söylemiştir.

c) İkinci görgü tanığı, davacının olay öncesi tartıştığı erkek arkadaşı SÜLEYMAN DOĞANCIOĞLU da gene Karakolda alınan 31.8.1997 günlü ifadesinde: “Gayri resmi eşi olduğunu söylediği davacı Rana ile Levent’te bir kafeteryada yemek yediklerini, saat 01.50 sıralarında eve gitmek üzere Büyükdere Caddesi üzerindeki Levent otobüs durağına geldiklerinde aralarında bir tartışma çıktığını, davacının bir taksi durdurarak bindiğini, kendisi de taksiye binince eşinin (davacının) buna kızarak taksiden indiğini ve yolun karşı tarafına geçmek istediğini, kendisinin de ardından gittiği sırada karşıdan bir otonun gelmekte olduğunu görerek eşini (davacıyı) gelen arabanın geçmesini beklemesi için ikaz ettiğini, ancak eşinin beklemeyip yola devam etmesi üzerine bu kazanın meydana geldiğini” söylemiştir.

d)Görgü tanıklarının bu anlatımlarına ek olarak, olay yerinin hemen yakınında yaya geçidi bulunduğu, trafiğin yoğun ve hızlı bir biçimde Maslak yönüne ve Tem otoyoluna doğru aktığı saptanmıştır. Böyle bir yerde, gecenin bir yarısında bindiği taksinin kapısını aniden açıp, tedbirsizce yolun ortasına atlayan ve karşıdan gelen otoyolu beklemeden koşarak ve erkek arkadaşından kaçarak karşıya geçmeye çalışan davacının kazanın oluşunda birinci derecede asli kusurlu (belki de tam kusurlu) olduğu gerçeği, Ceza dosyasına verilen tek kişilik bilirkişi raporunda gereği gibi değerlendirilememiştir. Bu nedenle İstanbul 12.Asliye Ceza Mah. 1997/1291 esas no.lu dosyasına verilen 26.6.1998 günlü Bilirkişi Raporu hükme esas alınamaz.

Yukarda sunduğum bilgi, görüş ve tespitlerimin yararlı olacağı umuduyla saygılarımı sunarım. 08.10.2004

ÇELİK AHMET ÇELİK
(Tazminat Hukuku Araştırmacısı)

Eki: 3 adet Yargıtay kararı.